

Julianna Multanen

RANTASALMEN KUNTALAISTEN HY- VINVOINNIN LISÄÄMINEN KUMPPA- NUUSPÖYTÄMALLIN AVULLA

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Julianna Multanen
Työn nimi	Rantasalmen kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen kumppanuus pöytämallin avulla
Toimeksiantaja	Rantasalmen kunta
Vuosi	2023
Sivut	38 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Jaakko Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa toimeksiantajan halusta selvittää, kuinka kumppanuuspöytämalli tukisi kuntalaisten hyvinvointia sekä miten se voisi lisätä kuntalaisten osallisuutta. Toimeksiantajana on Etelä-Savossa sijaitseva Rantasalmen kunta. Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoa muista jo hyvin toimivista kumppanuuspöydistä ympäri Suomea ja kartoittaa sekä tutkia näiden tietojen avulla toimivat mallit kumppanuuspöydän rakentumiselle. Tutkimuskysymysten ”Miten Rantasalmen kuntalaiset hyötyisivät kumppanuuspöytämallista?” ja ”Mitä sitä toteuttaessa täytyisi ottaa huomioon?” avulla tähdättiin kohti päätavoitetta.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkielmana. Opinnäytetyössä lähestymistavaksi valikoitui teemahaastattelu. Tutkimuksessa haastateltiin neljää kumppanuuspöydän aktiivista käyttäjää sekä rakennusvaiheessa mukana olljaa. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja niitä analysoitiin sisälönanalyysilla.

Opinnäytetyön saaduista tuloksista käy ilmi, että kumppanuuspöydät ovat lisänneet jokaisessa kunnassa ihmisten hyvinvointia sekä osallisuutta ja sitä myötä myös vaikuttamista. Kumppanuuspöydän avulla pystytään tekemään merkittäviä muutoksia kuntaan sekä siellä asuviin ihmisiin kokonaisvaltaisesti. Kumppanuuspöytä on ollut hyväksi havaittu perinteistä päätöksentekoa tukeva menetelmä kuntalaisten osallistamiseksi.

Tutkielmassa saatuja tuloksia voidaan hyödyntää kumppanuuspöydän rakentamisessa sekä sen kehittämisessä.

Asiasanat: kumppanuuspöytä, osallistaminen, kumppanuus, hyvinvointi, kunta

Degree title	Bachelor of Humanities
Author	Julianna Multanen
Thesis title	Increasing the Well-being of the Municipality of Rantasalmi Inhabitants through a Partnership Table Model
Commissioned by	Municipality of Rantasalmi
Time	2023
Pages	38 pages, 1 pages of appendices
Supervisor	Jaakko Pitkänen

ABSTRACT

This thesis assigned by a company which operates from the client's desire, to find out how the Partnership Table Model would support the well-being of the citizens and how it could increase the participation of the inhabitant of a municipality. The client is the municipality of Rantasalmi in Etelä Savo. The aim of the thesis was to gather information about other already well-functioning partnership tables around Finland and to map and study working models for the structure of a partnership table with the help of this information. With the help of the research questions, "How would the citizens of Rantasalmi benefit from the partnership table?" and "What would have to be taken into account in its implementation?", we aimed towards the main goal.

The thesis was implemented as a qualitative thesis. Thematic interview was chosen as the research approach. In the study, four active users of the partnership table and those involved in the construction phase were interviewed. The interviews were carried out as individual interviews and were analyzed with content analysis.

The results of the thesis show that the partnership tables have increased people's well-being in each municipality, as well as participation and influence. With the help of the partnership table, it is possible to make significant changes to the municipality and the people who live there comprehensively. The partnership table has been a well-proven method of supporting traditional decision-making for the participation of municipal residents.

The results obtained in the thesis can be used in the construction of the partnership table and its development.

Key words: partnership table, inclusion, partnership, well-being, municipality

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	7
2.1	Kumppanuuspöytä	7
2.2	Kumppanuuden määrittelyä.....	8
2.3	Kumppanuuspöytämallin osallisuus	10
2.4	Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen	12
2.5	Hyvinvointi	13
2.6	Esimerkkejä kumppanuuspöytä mallista	14
2.7	Tutkimuksia	15
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
3.1	Tutkimustehtävä, tutkimuskysymys ja kohderyhmä.....	17
3.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä	18
3.3	Aineiston analyysi.....	19
4	TULOKSET	20
4.1	Lähtökohdat.....	20
4.1.1	Osallistujien mukaan saaminen	21
4.1.2	Kumppanuuspöydän rakennusvaihe	22
4.1.3	Mitä käytettiin apuna pöydän rakentumisessa?	23
4.2	Miten pöytä toimii parhaiten.....	24
4.3	Viestintäkanavat	24
4.4	Mitkä asiat ovat edesauttaneet pöydän rakentumisessa?	25
4.5	Kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen	26
4.6	Hyödyt ja haitat.....	27
4.7	Omat kokemukset	28
4.8	Yhteydenpito osallistujiin	30
5	YHTEENVETO.....	31

5.1	Johtopäätökset ja pohdinta.....	31
5.2	Opinnäytetyön arviointi ja luotettavuus.....	32
5.3	Jatkotutkimus ehdotukset.....	33
LÄHTEET.....		35
LIITTEET		
Liite 1 Teemahaastattelurunko		

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tilaajana on Rantasalmen kunta. Kunta sijaitsee Etelä-Savon maakunnassa. Rantasalmella kunnan väkiluku on 3340. Rantasalmen kunta tähtää kaikessa toiminnassaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman edistämiseen tarjoamalla itse ja yhdessä kumppanien kanssa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla tuotettuja palveluita sekä tarjoamalla mahdollisuuden kuntalaisille osallistua ja vaikuttaa. (Rantasalmi 2023.)

Kuntaan kaivataan tällä hetkellä työkalua mikä yhdistäisi kunnan kaikki toimijat yhteen, jonka avulla saataisiin luotua yhteisöllisyyttä, yhteneväistä päätöksentekoa ja vuorovaikutusta. Kumppanuuspöytä on kaikkea tätä ja paljon enemmänkin. Kumppanuuspöytätoiminta on useilla eri paikkakunnilla pilotoitu ja hyväksi havaittu perinteistä päätöksentekoa tukeva menetelmä kuntaan kuntalaisten osallistamiseksi.

Käsittelen opinnäytetyössäni, kuinka kumppanuuspöytämalli tukisi kuntalaisten hyvinvointia sekä miten kumppanuuspöydällä pystyttäisiin lisäämään kuntalaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä yhteistä päätöksentekoa.

Opinnäytetyön kohdejoukkona ovat kumppanuuspöytien rakentamisvaiheessa mukana olleita sekä aktiivisia käyttäjiä. Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusaineiston keräsin haastattelemalla neljää kumppanuuspöydän käyttäjää. Haastattelut toteutan teemahaastatteluina ja siinä käytän kokoamaani, haastattelurunkoa. Kirjoittamisen tueksi äänitän jokaisen haastattelun. Tutkimusaineiston analysoin sisällönanalyysin keinoin. Opinnäytetyön pääkysymys on, miten Rantasalmen kuntalaiset hyötyisivät kumppanuuspöytämallista? Ja mitä sen toteuttamisessa täytyisi ottaa huomioon?

Kumppanuuspöytätoiminta sopii hyvin monille erilaisille toimijoille, esimerkiksi nuorisotyön kentälle yhteisöpedagogien käytettäväksi. Tällä menetelmällä voidaan esimerkiksi edistää nuorten osallistumista sekä yhteistyötä nuorisotyössä.

Kumppanuuspöytä on sellaisille toimijoille, jotka ovat kiinnostuneita yhteistyöstä ja haluavat osallistua tai lisätä päätöksentekoa. Kumppanuuspöytätoiminta on erityisen hyödyllinen silloin, kun eri sidosryhmät haluavat työskennellä yhdessä sekä saavuttaa yhteisiä tavoitteita. Kumppanuuspöytä mahdollistaa alustan avoimelle keskustelulle, erilaisten tietojen jakamiselle sekä yhteistyön kehittämiseksi.

Kumppanuuspöytä on erinomainen tapa tuoda eri sidosryhmät yhteen, jonka avulla voidaan edistää yhteistyötä. Se on paikka, jossa voidaan tehdä yhteisiä päätöksiä ja jakaa ideoita. Kumppanuuspöydässä jokaisen ääni on tervetullut. Kumppanuuspöydässä voidaan yhdessä kehittää ratkaisuja ja suunnitella toimintaa, joka voi olla jopa hyvinkin merkityksellistä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Kumppanuuspöytä

Kumppanuuspöytä on osallisuuden vahvistamista, toimijoiden välisen kumppanuuden rakentamista, yhdessä pohtimista, suunnittelemista ja tekemistä, yhteisiä arvoja ja tavoitteita. Kumppanuuspöytää voidaan lähestyä kahdesta eri näkökulmasta: ratkaisuja työstävästä kehittämistrakenteesta sekä perinteistä päätöksentekoa täydentävästä osallistumisen mallista. (Jaakkola 2018, 6.) Kumppanuuspöytiä voidaan toteuttaa teemallisina tai alueellisina. Alueelliset keskustelut sopivat kuntaliitosalueille, mutta alueellinen pöytä voi olla samanaikaisesti myös teemallinen (Mansikka s.a.)

Alueellisen kehittämisen kannalta on hyvin tärkeää, että kumppanuudelle suunnitellaan mahdollisimman kestävä rakenne niin, ettei se toimisi ainoastaan määräaikaisena prosessina. Näin voidaan muodostaa kuntatasolle jatkuvasti vahvistuva tiedonvaihto sekä luottamuksen kasvua ruokkiva keskustelualusta paikallisen kehittämistyön tueksi (Rantanen ym. 57,2015)

Kumppanuuspöytää voidaan kuvailla eri sektoreiden sekä toimijoiden yhteisenä ja tavoitteellisenä keskustelufoorumina ja samanaikaisesti ratkaisukeskeisenä osallisuuden toimintamallina. Mallia pystytään hyödyntämään eri alojen, organisaatioiden ja kuntien toimialojen kehittämisen välineenä. (Mansikka s.a.)

Kehittämistrakenteessa luodaan rakenne, jossa monet eri toimijat miettivät yhteisesti tietyn palvelun kehittämistarpeita sekä etsivät siihen ratkaisuja. Täydentävä osallistumisen mallilla parannetaan kunnan asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa suoran osallistumisen sekä edustuksellisen järjestelmän kautta. (Jaakkola 2018, 6.)

Kumppanuuspöytä tuo kuntaan osallistumisen sekä vaikuttamisen välineen, jossa kumppaneiden ääni kuuluu. Keskeistä molemmissa tulokulmissa on se, että niillä ei ole päätöselinten

toimivaltaa. Kumppanuuspöytä on vuoropuheluun painottuva keskustelualusta ennen päätösprosessia. (Jaakkola 2018, 6.)

Kumppanuuspöydissä tapaamiset sovitaan etukäteen ja tapaaminen kestää korkeintaan 1,5 tuntia. Jokaiseen tapaamisen laaditaan asialista, joka ei pidä sisällään valmiita päätösesityksiä. Työskentelyn aluksi kaikille kumppanuuspöydän osallisille asetetaan yhteinen tavoite. Kumppanuuspöydän puheenjohtajana toimii useimmiten julkisen sektorin edustaja, luottamushenkilö tai viranhaltija (Mansikka s.a.).

Kumppanuuspöytien onnistuminen vaatii tasavertaisuutta, sitoutumista, yhteistä tavoitetta, innostusta, avoimuutta sekä luottamista. Kumppanuuspöydän avulla julkiselle hallintokoneistolle tulee uusi tehtävä, jonka tulee käydä asukkaiden kanssa keskustelua valmisteilla olevista asioista (Jaakkola 2018, 3).

Kumppanuuspöytien tehtävänä on antaa kannanottoja ja lausuntoja kaupunkia sekä omaa aluettaan koskeviin merkittäviin suunnitelmiin, luoda esityksiä kaupunginhallitukselle sekä lautakunnille palvelujen kehittämiseksi. Osallistua kaupungin ja alueellisten hankkeiden yhteiskehittämiseen, luoda vuoropuhelua ja osallistua palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen, säästökohteiden valintaan sekä päätöksentekoon. Mahdollistaa ja järjestää paikallisia asukastilaisuuksia yhdessä kaupungin tai mahdollisesti muiden toimijoiden kanssa. (Lahden kaupunki 2023).

2.2 Kumppanuuden määrittelyä

Kumppanuuteen on tultava osallisuuden, verkostojen ja yhteistyön kautta, tämän vuoksi on ymmärrettävä osallisuuden laajat merkitykset. Termit ovat kuitenkin usein puheissa sekä kirjoituksissa sekaisin; päällekkäin, rinnakkain sekä ristikkäin. Käsitteiden moniselitteiset merkitykset kytkeytyvät toisiinsa ja näin ollen niiden määrittely on haasteellista. Käsitteitä ja niiden ominaispiirteitä voidaan kuitenkin luokitella. (Kuvio 1) (Maijanen & Haikara 2014,10.)

Kuva 1. Yhteistyön, verkostojen ja kumppanuuden ominaispiirteet. (Maijanen & Haikara 2014,16)

Kumppanuutta ei voida määritellä tarkkarajaisesti, eikä siihen ole syytäkään, sillä se saattaisi kaventaa erilaisien kumppanuusmahdollisuuksien kirjoa. Kumppanuuksien maailma on hyvin moninainen sekä monikirjoinen. (Maijanen & Haikara 2014,10.)

Maijasen ja Haikaran (2014) mukaan kumppanuus on luottamuksellinen vuorovaikutussuhde, joka sisältää vastavuoroisuuden sekä määrätyt sosiaaliset normit. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki osapuolet osallistuvat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Parhaimmillaan vastavuoroisuus on sitä, että siinä jokainen voittaa. Osapuolten erilaiset toimintatavat sekä siihen liittyvät resurssit voivat kuitenkin hidastaa kumppanuuden rakentumista. (Maijanen & Haikara 2014,13.)

Edellytyksiä kumppanuudelle ovat erityisesti yhteisen tavoitteen löytäminen sekä kaikkien osapuolien sitouttaminen yhteisesti sovittuun. Onnistuneen kumppanuuden kautta kunnat vahvistuvat paikallisyhteisönä sekä toiminnan kautta on mahdollista lisätä kuntien elinvoimaisuutta, vahvistamalla paikallisia vahvuuksia sekä erityispiirteitä. Elinvoimainen ja vankka paikallisyhteisö pystyy huolehtimaan yksittäisen kuntalaisen hyvinvoinnista. (Maaseudun Sivistysliitto 2021)

Kumppanuuden ensisijainen päämäärä on usein halu tuottaa entistä parempia palveluita. Organisaatioiden voimavarojen kohdentamisella tavoitellaan saamaan aikaan resurssi- ja kustannussäästöjä sekä vaikuttavuutta. Toimintaympäristöjen muuttuessa paine lisääntyy monialaiseen yhteistyöhön sekä kumppanuusasetelmien pohtimiseen eri sektoreiden välillä. (Maijainen & Haikara 2014, 41.)

2.3 Kumppanuuspöytämallin osallisuus

Kumppanuuteen on tultava osallisuuden, verkostojen ja yhteistyön kautta, tämän vuoksi on ymmärrettävä osallisuuden laajat merkitykset. Kumppanuuden osallisuutta voidaan kuvata kuvan esittämällä tavalla.

Kuva 2. Osallisuus. (Kuntaliitto 2022)

Yllä oleva kiteyttää hyvin sen mitä kaikkea osallisuus pitää sisällään. Osallisuutta on erilaista: Suunnittelu, tieto, toiminta sekä päätösosallisuus. Osallisuutta tukevat avoimuus, yhteissuunnittelu, dialogi ja vuoropuhelu sekä kumppanuus. (Kuntaliitto 2022)

Päätöksentekoon liittyvän kuntalaisten osallisuuden edistäminen on erityisesti vuorovaikutusta ja tämän kehittämistä. Täytyy ymmärtää, että muutokset eivät tapahdu hetkessä, sillä muutokseen tarvitaan aikaa, tahtoa, rakenteita sekä paikkoja. (Kuntaliitto 2022)

Kunnilla on monia mahdollisuuksia kuntalaisten osallisuuden edistämiseen. Kuntalaiset voivat itse kehittää ja toteuttaa vapaaehtoisesti osallisuutta, kun taas osa näistä on lakisääteisiä kuntalaisten osallistumisoikeuksia. Vankka osallisuus sekä aktiiviset kuntalaiset varmistavat, että kunta on yhteisöllinen, elinvoimainen ja sosiaalisesti kestävä. (Kuntaliitto 2022).

Kunnan elinvoimaan vaikuttavat sisäiset ja ulkoiset tekijät. Sisäisiin tekijöihin voidaan vaikuttaa itse, kuten omaan identiteettiin, paikalliseen ilmapiiriin, päätöksentekokykyyn, yhteiseen tekemiseen sekä kykyyn reagoida muuttuviin tilanteisiin. Ulkoiset tekijät, kuten sijainti, väestönkehitys, saavutettavuus sekä alueelle kohdistuvat investoinnit, ovat riippuvuus- ja vuorovaikutussuhteissa muiden tekemiin päätöksiin sekä olemassa oleviin resursseihin. (Kuntaliitto. s.a.).

Osallisuuden johtamisen työkaluksi kunnan tulisi pyrkiä kirjaamaan osallisuuden tavoitteet sekä näiden tavoitteiden toteuttaminen, resurssointi, seuranta ja arviointi kunnan osallisuussuunnitelmaksi tai ohjelmaksi. Osallisuusohjelma olisi hyvä liittää kuntastrategiaan ja hyvinvointikertomukseen, sillä voidaan varmistaa osallisuuden edistämisen valumisen läpi kaikissa kunnan toimialoissa. (Kuntaliitto 2022)

Kuntalaissa määritellään osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Laissa on määrätty, että kuntalaisilla ja kunnassa palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua sekä vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnassa toimivan valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavilta osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä menetelmistä. (Kuntalaki 10.04.2015/410, 22. §).

Kuntalain (2015) mukaan osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja, selvittämällä asukkaiden sekä kunnassa pitempiaikaisesti tai säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti oleskelevien tai asuvien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa. Voidaan myös valita palvelujen käyttäjien edustajia kunnan erinäisiin toimielimiin, järjestää erilaisia mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun sekä suunnittelemaan ja kehittämällä palveluja yhteisesti pal-

velujen käyttäjien kanssa. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan myös edistää niin, että tuetaan asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua sekä niiden valmistelua (Kuntalaki, 22. §).

Osallisuus luo mahdollisuuksia vaikuttaa sekä osallistua itseään koskeviin asioihin sekä yhteisöön. Osallisuus tarkoittaa yksilön ja yhteisön välistä keskinäistä suhdetta, jota pystytään tukemaan sekä vahvistamaan erinäisin tavoin. Onnistuneella osallisuudella voidaan edesauttaa yhdenvertaisuutta, kestävämpiä toimintatapoja sekä demokratiaa. Samanaikaisesti tämä vahvistaa resilienssiä, muutoskyvykkyyttä ja vastuunkantoa. (Osana s.a.)

Organisaatioissa ongelmanratkaisu, yhteinen kehittäminen ja tilannearvioiden tekeminen tuottaa monipuolista ja syvällistä tietoa ratkaisujen pohjaksi. Osallisuuden käytännöt siis lisäävät organisaation uudistumiskykyä, luovuutta sekä samanaikaisesti työntekijöiden tyytyväisyyttä, sitoutumista, vastuunottoa, itseohjautuvuutta ja oppimista. (Osana s.a.)

Osallistujan näkökulmasta osallisuus on vaikuttamista, tietoisuutta omasta vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä erityisesti kuulluksi tulemisesta. Tässä toteutuu ihmisen perustarpeet yhteisöön kuulumisesta sekä hallinnan tunteesta. Kun yksilö kokee osallisuutta lisää se hyvinvointia ja pätevyyden tunnetta. Olennaista sitoutumisen kannalta on, että vastuunkannon, näkemysten ilmaisun, vallankäytön ja vaikuttamisen mahdollisuudet ovat todellisia. (Osana s.a.)

2.4 Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen

Osallisuuden edistäminen on osa Suomen hallituksen ja Euroopan unionin tavoitteita. Osallisuuden edistäminen on otettu yhdeksi merkittäväksi keinoksi torjua köyhyyttä, vähentää eriarvoisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Osallisuus on yksi terveyttä edistävä tekijä sekä tasa-arvon edellytys. Osallisuus käsitteenä liittyy aktivoimiseen, kotouttamiseen, elämänhallintaan ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2019)

Osallisuuden merkitys hyvinvoinnille ja terveydelle on noussut yhä suurempaan huomioon kansallisissa ohjelmissa ja toimenpide-ehdotuksissa. Kunnan asukkaiden ja palveluiden käyttäjien oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan on kirjattu vuonna 2015 voimaan tulleen kuntalain 22. pykälään. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää mm. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia, selvittämällä palveluiden käyttäjien mielipiteitä en-

nen päätöksentekoa, valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin, suunnitteleamalla ja kehittelemällä palveluja yhdessä tulevien palvelujen käyttäjien kanssa sekä tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden valmistelua. (Kuntalaki 2015)

Kuntalaisen näkökulmasta osallisuuden vahvistaminen käsittää mm. vaikuttamisen ja kuulluksi tulemisen mahdollisuuden, jotka ovat ihmiselle hyvinvointia lisäävä ja voimaannuttava kokemus (Majoinen & Antila 2017, 11). Kuntaympäristö on vuorovaikutussuhteessa kuntalaisten hyvinvointiin. Kuntalaisten hyvinvointi muokkaa kuntaympäristöä ja toisaalta kunta ympäristönä voi mahdollistaa tai puolestaan estää eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia (Paronen ym. 2017, 337–338).

2.5 Hyvinvointi

Hyvinvoivat sekä terveet kuntalaiset ovat yksi kunnan keskeisimpiä voimavaroja, sillä hyvinvointi on suuressa määrin yksi kunnan talouteen vaikuttava tekijä. (Koivula, Hakamäki ym. 2022,7)

Hyvinvointi käsitteelle ei ole yksiselitteistä kansallista tai kansainvälistä tulkintaa. Sitä voidaan kuitenkin määritellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisenä, jota voidaan kuvata kaikkena toimintana, joka lisää hyvinvointia, toimintakykyä ja terveyttä. Sekä vähentää väestöryhmien välisiä terveyseroja sekä terveyseroja, vahvistaa osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä (Koivula, Hakamäki ym. 2022,30)

Hyvinvointia ja terveyttä edistävillä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa yksilöön, yhteisöön sekä ihmisten elinympäristöön. Toimien avulla pystytään ehkäistä sairauksia sekä ongelmia sekä ylläpitämään ja edistämään hyvinvointia, toimintakykyä sekä terveyttä. (Sosiaali ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2023.)

Kunnan elinvoimaisuuden edistämisen tehtäväkenttää määrää kunnissa kaikki toimet, jotka vaikuttavat kuntalaisten, yhteisöjen sekä yritysten toimintaa sellaisella tavalla, joka syventää kunnan kykyä kasvattaa työtä, toimeentulotukea ja kasvua kokonaisuutena muuttuvassa toimintaympäristössä. (Pyykkölä & Vuorensola 2018,3)

Kunnan kyky uudistua rakentuu kuntalaisista ja kuntalaisten välisestä, avoimesta sekä moninaisuutta kutsuvasta ja tukevasta vuorovaikutuksesta. Luottamuksellisen ilmapiirin sekä tiiviin

vuorovaikutuksen ylläpitäminen ja turvaaminen yhteisön sekä ihmisten välillä on kunnan tehtävä. Toimiva vuorovaikutus ja avoin keskustelu edesauttaa sitouttamista yhteisiin tavoitteisiin (Sallinen 2017,9.)

Elinvoiman, joka vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia edellyttää tietoista päätöksentekoa, toteuttamisentahtoa ja erinäisiä työkaluja. Kunta pystyy vahvistamaan tietoisesti elinvoimaa. Vahvistaminen voi tapahtua yhteistyön, kumppanuuden ja vuorovaikutuksen avulla kuntalaisten, kunnan omien työyhteisöjen ja muiden toimijoiden sekä kumppanuuden avulla (Sallinen 2017,11.)

2.6 Esimerkkejä kumppanuuspöytä mallista

Kumppanuuspöytiä on kehitetty ympäri Suomea. Keskisuomessa kumppanuuspöytäpilotteja on 12. Kaksi niistä on kehittämishankkeina toteutettu, jonka tavoitteena on ollut löytää keinoja ikääntyvien hyvinvoinnin ja arjen tukemiseksi. Kaikki kumppanuuspöydät ovat jääneet kunnille käyttöön. Pilottivaiheessa pöytien toiminta oli hankevetoista, myöhemmin kuntien. Kumppanuuspöydät ovat kaikille avoimia ja asiat käydään pöytäkeskusteluissa. On havaittu, että pöytäkeskustelut ovat muodostuneet hyvin nopeasti konkreettisiksi, nopeaan toimintaan johtaviin aiheisiin. Keski-Suomen piloteissa asioita on päätynyt vain satunnaisesti kunnalliseen päätöksentekoon. (Jaakkola 2018,11)

Kumppanuuspöydät on havaittu erittäin toimiviksi ja ne on otettu hyvin vastaan kuntalaisten keskuudessa. Keskimääräinen osallistujamäärä on ollut 10–20 henkilöä. Kokouksia on pidetty hankkeen aikana kerran kuukaudessa, nytemmin hankkeen loputtua kokouksia pidetään noin joka toinen kuukausi.

Kumppanuuspöydistä on tullut merkittävä työkalu ikääntyvien palvelujen ja hyvän arjen kehittämiseksi eri toimijoiden välisen yhteistyön syntymiseksi. (Jaakkola 2018,11)

Keski-Suomessa kumppanuuspöydät ovat muodostaneet Toivakkaan ikäihmisille toimintaleirin, Joutsaan elämänkaarijuhlan sekä Keuruulle Kahvia ja kohtaamisia - tapahtuman. Lähes jokaisessa kumppanuuspöydässä saavutuksissa on jaettu toteutusvastuu eli mikään ei ole jäänyt vain yhden tahon vastuulle. (Jaakkola 2018,13)

Orivedellä on kumppanuuspöytä valittu osallisuuden menetelmäksi, sillä tavoitteena on ollut lisätä kuntalaisten osallisuutta. Osallisuuden sekä vuorovaikutuksen lisäämiseksi painetta siihen tuonut lainsäädäntö sekä kaupungin oma kaupunki- ja elinkeinostrategia. Kumppanuuspöydän avulla Oriveden kuntalaisille on pystytty järjestämään asiantuntijaluentoja työpajoilla. Orivedellä vetovastuu on kaupungilla. Vaikeutena on ollut hajanainen kaupunki ja kylien keskinäinen yhteistyöttömyys. Orivedellä uskotaan kumppanuuspöytien tuovan kaupunkiin aikaisempaa parempaa asioiden valmistelua sekä lisäävän elinvoimaisuutta sekä kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia. Orivedellä kaupunginhallituksen alaisuudessa on kehittämistoimikunta, joka on harkinnut kumppanuuspöytien vaikuttavuuden arvioinnin tehtäväkseen. Kumppanuuspöytien käytäntöön Orivesi on ottanut liikennevalot eli värikoodien avulla on tarkoituksena seurata pöytien asioiden edistymistä. Liikennevalojen myötä vahvistetaan luottamusta siitä, että asiat konkretisoituvat sekä toteutuvat. (Jaakkola 2018,14–15.)

Pieksämäki

Pieksämäellä kumppanuuspöydät täyttävät hallinnollista aukkoa. Keskusteluyhteyksien puute käynnisti yhteistyön. Pieksämäellä toimii kolme alueellista kylien kumppanuuspöytää sekä palvelujen saavutettavuuden kumppanuuspöytää. Pieksämäen kumppanuuspöydän ydin on aito vuorovaikutuksellinen keskustelu asukkaiden kanssa ennen päätöksentekoa. Kumppanuuspöytien jälkeen asiat viedään viranhaltijoille sekä eri toimijoille tiedoksi. Kumppanuuspöydistä toiminnan hyödyt ovat olleet moninaiset. (Jaakkola 2018,16–17.)

Savonlinna

Savonlinnassa aluejohtokunnat vaihtuivat kumppanuuspöydiksi, sillä kunta on lakkauttanut hallintoon kiinteästi kuuluneet aluejohtokunnat. Savonlinnan uusi lähdedemokratiamalli perustuu pöytätyöskentelyyn, joka pitää sisällään monta tavoitetta. Tavoitteisiin kuuluu asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon liittyvä osallisuus, kansalaistoiminnan kehittäminen, kaupunkistrategian tavoitteiden toteutus sekä kaupungin ja elinvoimaisuuden kehitys. Savonlinnassa toimii viisi erilaista kumppanuuspöytää. (Jaakkola 2018,18–19.)

2.7 Tutkimuksia

Sitran (2022) toteuttamassa kyselytutkimuksessa on selvinnyt, että kansalaiset suosivat yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa anonyymiyttä sekä helppoja ja digitaalisesti tapahtuvaa osallistumista. Päättäjät puolestaan suosivat kasvokkaista kohtaamista. Tutkimuksesta selvisi, että päättäjät suosivat 47 % kansalaisia enemmän kumppanuuspöytiä. On selvitetty, että

tulosten suuri ero johtuu siitä, että kansalaiset ovat epävarmoja omasta tietämyksestään, eivätkä halua julkisia puheenvuoroja. Kuitenkin osallistumisen erinäiset tavat kiinnostavat, mutta niin että se olisi helposti yhdistettävissä omaan arkeen. (Laita 2022)

Tietoevrycare

Tietoevry Care on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaja. He tarjoavat innovatiivisia ratkaisuja, ja vastaavat laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin. Tietoevry Care keskittyy sote-ammattilaisten työn tukemiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. (Tietoevry 2024) Tietoevrycare kehittää Life Care EHR asiakas- ja potilastietojärjestelmää asiakkaitensa kanssa tiiviissä yhteistyössä. Terveydenhuollon tietojärjestelmät ovat erityisen keskeinen työkalu käytännön työssä. He ovat ottaneet kumppanuusmallin käyttöön, jonka avulla kumppanuuspöytä tuo yhteen hyvinvointialueiden tietohallinnosta vastaavat ja kliinistä työtä tekevät sekä järjestelmän kehittäjän. Mallissa on mukana kahdeksan eri hyvinvointialuetta ja he tuottavat palvelujaan 1,4 miljoonalle Suomalaiselle. (Mustread2024.)

Kumppanuuspöytä on saanut arvostusta hyvinvointialueilta ja käyttäjät ovat kommentoineet näin; Ensimmäinen tunne oli wau, olen sisällä täällä ja minua kuunnellaan” sekä ” Harvoin saa lääkäreitä niin innostuneesti mukaan it-asioiden ympärille kuin tämän yhteistyön kautta. Yhdessä tekeminen tekee järjestelmäkehitystä ymmärrettävämmäksi kliinikoiden parissa, tällä on merkittävä arvo’. (Mustread2024.) Kumppanuuspöytämalli on muuttanut kommunikointia positiivisesti.

Kumppanuuspöytä tapaamisissa on mukana hoitoalan henkilöstöä sekä asiantuntijoita jokaiselta hyvinvointialueelta. Kumppanuuspöytäistuntojen avoimet keskustelut ovat pitäneet sisällään pohdintoja tulevista kehitystarpeista, kehittämisen priorisointia sekä kokemusten jakamista ja sen myötä oppimista muilta. On havaittu, että osallistujien yhteishenki on avoimempaa sekä jokainen on nyt tasavertainen. Vuorovaikutuksen lisäys on avannut uudenlaisia näkymiä ja keskustelua käydään nykyään myös epävirallisesti tapaamisten välillä. . (Mustread2024.)

Kumppanuusmalli on lisännyt ymmärrystä siitä, mitä toiset tekevät ja miksi he tekevät. Vertaisyhteistyön avulla on pystytty parantamaan verkkojen vakautta ja sen myötä palvelujen jatkuvuutta. Kehittämistyössä kumppanuusmalli on auttanut merkittävästi kokonaiskuvan luomisessa ja ryhmässä toimimisessa.

Mustread (2024) mukaan on havaittu, että kumppanuusmalli on auttanut budjetoinnissa. Kustannusten hallinta on nyt helpompaa, koska on parempi käsitys sekä näkemys tulevaan. Myös aikaa on pystytty vapauttamaan potilaiden parissa työskentelevien ajasta työtä tukevien ja niitä sujuvoittavien tietojärjestelmien avulla. Läpinäkyvyys kehittämiseen on noussut merkittävästi, sillä aikaisemmin sitä ei heillä ollut käytännössä ollenkaan.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimustehtävä, tutkimuskysymys ja kohderyhmä

Opinnäytetyössä selvitetään, miten Rantasalmen kunta hyötyisi kumppanuuspöydästä ja miten se lisäisi kuntalaisten hyvinvointia sekä liittäisi kunnassa asuvia ihmisiä yhteen. Tutkielman tarkoituksena on saada valmis pohja, jonka avulla kuntalaisten olisi helppoa lähteä toteuttamaan, suunnittelemaan sekä rakentamaan kumppanuuspöytä, joka mahdollistaisi kuntalaisten keskinäisen osallisuuden.

Kohdejoukkona tässä tutkielmassa toimi kumppanuuspöydän rakennusvaiheessa mukana olleita sekä aktiivisia käyttäjiä, joilla on kokonaisvaltainen näkemys siitä, kuinka kumppanuuspöytä toimii parhaiten. Kokemus pöydän toimivuudesta oli opinnäytetyön kannalta tärkeää.

Tutkielman alussa etsin tiedon missä kunnissa kumppanuuspöytiä käytetään. Niiden tietojen varassa, lähdin etsimään mahdollisia haastateltavia. Tutkielman kohdejoukko rajautui helposti ja nopeasti, sillä osallistuminen vaati haastateltavilta kokemuksen pöydän käytöstä sekä sen rakentamisesta. Tutkielmaan osallistuville kerrottiin heti alkuvaiheessa, mitä tutkielma koskee, mikä heidän osuutensa on sekä mitä se pitää sisällään. Osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Haastattelun alussa kerroin selkeästi haastateltaville, kuinka aion haastateluaineistoa käsitellä, säilyttää ja missä vaiheessa aion sen poistaa. Haastattelin neljää kumppanuuspöydän käyttäjää. Haastatteluissa tuli esille, se kuinka samat pääpiirteet jokaisessa kunnassa on pöydän toiminnassa.

Tutkimuskysymykseni on: Miten Rantasalmen kuntalaiset hyötyisivät kumppanuuspöytämallista sekä mitä sitä toteuttaessa täytyisi ottaa huomioon?

3.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tämän tutkielman tutkimusotteena on laadullinen menetelmä. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on ymmärtää ihmisten toiminnan ja kokemusten merkityksiä heidän näkökulmastaan ulkopuolisen tarkkailun ja selittämisen sijasta (Juhila 2021a).

Valitsin kyseisen menetelmän, koska halusin selvittää subjektiivisten kokemusten kautta, mitä kumppanuuspöytien rakentamisessa mukana olleet kokevat toimiviksi ja merkityksellisiksi elementeiksi kumppanuuspöytämallin rakentumisessa sekä sen toimivuudessa ja aikaansaannoksissa.

Tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää aiheen kokonaisuutta tutkimuksen kohteena olevien haastateltavien näkökulmasta. Tutkijan tulee olla kiinnostunut haastateltavien tunteista, kokemuksista, ajatuksista ja siitä mitä tutkimukselle oleellista tietoa he antavat (Puusa & Juuti 2020, Johdanto).

Aineistonkeruumenetelmänä hyödynsin teemahaastattelua. Haastattelu ylipäänsä on Ojasalon ym. mukaan nopea tapa saada syvällistä ja merkittävää tietoa kehitettävästä toiminnasta tai tuotteesta. Haastattelua suunniteltaessa on lähdettävä liikkeelle siitä, millaista tietoa haastattelun avulla halutaan saada, sillä siten on helpompi valita käytettäväksi otettava haastattelumenetelmä. Erilaiset haastattelumenetelmät voidaan erottaa niiden strukturointiasteen mukaan. (Ojasalo ym. 2015, 106–107.) Täysin strukturoitu haastattelu on sellainen, joka ei salli kysymyksissä yhtään joustoa, vaan kysymysten muotoilu ja järjestys ovat ennalta määritellyjä. Vastaukset kuitenkin saavat olla vapaamuotoisia. (Robson 2002 & Yin 2014, Ojasalon ym. 2015, 108 mukaan.)

Toinen ääripää on avoin haastattelu, joka on enemmänkin haastattelijan ja haastateltavan välinen haastatteluaihetta tai -ongelmaa käsittelevä yleinen keskustelu. Tällaiselle haastattelutilanteelle ominaista on molempien osapuolten aktiivinen ja tasavertainen osallistuminen keskusteluun. Näiden kahden menetelmän välimaastossa on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa haastattelun kysymykset laaditaan etukäteen, mutta jokaisen haastattelun kohdalla voi muuttaa, poistaa tai lisätä kysymyksiä tarvittaessa tilanteen mukaan. (Ojasalo ym. 2015, 108–109.) Tällainen haastattelu voi esimerkiksi olla teemahaastattelu. Nimensä mukaisesti teemahaastattelussa keskitytään tiettyyn teemaan, josta haastateltavilla on subjektiivisia kokemuksia. Haastattelut toteutetaan usein yksilöhaastatteluina, mutta toimivia muotoja ovat myös pari- ja ryhmähaastattelut. (Hirsjärvi & Hurme 2022, 47–48, 61; Routio 2007, Hannilan & Kynkään 2008, 3.)

Tutkimuksessa haastattelen neljää kumppanuuspöydän aktiivista käyttäjää. Jokaisella haastateltavalla on monipuolinen näkemys sekä kokemus kumppanuuspöytä työskentelystä. Haastattelun tukena olen hyödyntänyt havainnointia haastattelutilanteessa, eli ilmeitä, eleitä ja äänenpainoa. Laadullinen tutkimusote soveltuu tutkielmaani, sillä sen tarkoitus ei ole etsiä yhtä tiettyä totuutta, vaan tarkastelun kohteena on ilmiötä koskevat kokemukset.

Haastattelut mahdollistavat kysymysten toistamisen sekä tarkentamisen sekä tiedonkeruutilanteessa johdattelun tutkimuksen kannalta oikeaan suuntaan. Haastattelun keskeinen tavoite on saada paljon tietoa aiheesta ja näin hahmottaa laaja kuva kiinnostavasta ilmiöstä. Kuitenkin myös haastatteluun liittyy ongelmia ja ne on hyvä ottaa huomioon etukäteen. Haastattelutilanne vaatii haastattelijalta kokemusta ja taidollisuutta. Haastateltavien tuodut käsitteet ovat poikkeuksetta tutkittavan tulkintaa, jotka täytyy erottaa itse aiheesta mitä tutkitaan. Luottamus on yksi haastattelun tärkeimmistä metodeista. Haastateltavan on saatava riittävä luottamus haastateltavilta, jotta ilmapiiristä tulee luotettava ja tarpeeksi motivoiva. Huomioitavaa on, että haastateltavalle ei aina ole luontevaa tallenteiden käyttö. Kerroin heti haastattelujen alussa haastateltavalle haastattelun nauhoittamisesta. Aihepiiristä keskustellessa haastateltava voi olla hieman varuillaan ja vastata kysymyksiin noudattaen yleisesti hyväksyttyä linjaa. Tutkittavan on oltava perillä yleisestä terminologiasta, jotta ei tule tulkintavirheitä tai väärinymmärryksiä. Näin ollen tutkimuskysymykset tulee olla selkeät ja helposti ymmärrettävät. (Puusa & Juuti 2020.)

3.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä hyödynsin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä ja sisällönanalyysin teemoittelua. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78–81.)

Sisällönanalyysi tarkoittaa kirjoitettua, nähtyä sekä kuultua analysointia, mikä ei lähtökohtaisesti pohjautu pelkästään teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4)

Teemoittelussa aineiston analyysi synnyttää teemat. Aineistoa siis analysoidaan etsimällä eri haastatteluista yhdistäviä tekijöitä, jonka jälkeen yhdistävät tekijät teemoitellaan. Vaikka teemahaastatteluissa nimensä mukaisesti onkin jo teemoiteltu aihealueita, joita haastattelussa käsitellään, eivät teemahaastattelun teemat ole useinkaan samoja, kuin analyysissä ilmenneet teemat. (Juhila 2021b.)

Tallennettu aineisto puretaan tyypillisimmin litteroimalla eli kirjoittamalla aineisto tekstimuotoon. Aineiston luokittelussa kerättyä aineistoa uudelleen järjestellään, jotta siinä ilmenneiden yhtäläisyyksien yhdistely on myöhemmin helpompaa. Yhdistely voi olla esimerkiksi teemoittelua. (Hirsjärvi & Hurme 2022, 145, 154–158.) Teemoittelussa perehdytään luokittelua tarkemmin siihen, mitä kukin haastateltava mistäkin teemasta kertoo (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79).

Haastateltavat ovat analyysissa merkattu H1- H4. Haastateltavat valikoituivat vaivattomasti. Toteutin jokaisen haastattelun Teamsin välityksellä. Äänitin jokaisen haastattelun ääninauhurin avulla. Analysointi vaiheen aloitin haastattelujen äänitteiden purkamisella. Litteroin aineiston, eli kirjoitin haastattelut sanasta sanaan puhtaaksi. Tämän jälkeen luin aineiston läpi useaan kertaan ja tutustuin siihen perusteellisesti. Seuraavaksi lähdin teemoitella aineistoa alakategorioihin. Käytin apuna tutkimuskysymyksiä ja pyrin niiden avulla löytämään vastauksen tutkielman kysymyksiin. Pyrin erottamaan saadusta aineistosta yhteneväisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Haastatteluiden purkamista ja litterointia auttoi koodaus, jota helpotin käyttäen värikoodeja. Jokaisella teemalla oli oma väri ja tämä auttoi analyysin tekemisessä. Lopuksi analysoin aineiston.

4 TULOKSET

4.1 Lähtökohdat

Opinnäytetyön pääasialliset tulokset muodostuvat kumppanuuspöytien rakentamisvaiheessa mukana olleista sekä aktiivisista käyttäjistä. Jokaisessa haastattelussa kävi selkeästi ilmi, että kumppanuuspöytää on lähdetty rakentamaan kuntalaisten osallistamiseksi sekä vaikuttamisen työkaluksi kuntiin.

H2 Lähdettiin kehittämään siksi, että saataisiin kuntalaisten ääntä kuuluviin. Systemaattinen prosessi siihen, että miten kuntalaisilta nousevia asioita käsiteltäisiin. Ollaan maalaispitäjä ja asukkaita alle 9000 ja kyliä on hirveästi, niin kyllähän niitten kylien kyläläisten äänet halutaan kuuluviin ja tarkoitus on, että näitä kumppanuuspöytiä järjestetään kylien tiloissa, kylätaloilla ja koululla.

H3 Lähdettiin rakentamaan siksi, jotta kuntalaiset saisivat olla osana omaa kuntaansa ja vaikuttaa siellä nimenomaan niihin kunnan asioihin ja sitten osallisuutta vahvistamaan niin tehtiin tämmöinen strukturoitu malli, että ne ovat kerran syksyssä ja kerran keväessä ja entisissä kuntataajamissa ja nykyisessä kantakaupungissa.

Kumppanuuspöydän aloittamisesta voi tehdä ehdotuksen kuka tahansa, kuntalainen, yritys, yhdistys tai kunnantoimija.

H4 Tätä mallia lähdettiin hakemaan monelta eri taholta. Savonlinnan kylät piti olla ensiksi tämmöinen lausuntoja antava elin. Niin, että jokainen tuota sitten katsoo, että minkälaisia juttuja missäkin voisi tehdä ja näin edelleen, mutta se osoitautui sitten aika kehnoksi jutuksi ja ne halusivat enemmän osallisuutta siihen ja sitten ne päättivät hankkeistaan sen jutun ja lähteä tämmöisen lähde vaikuttaa hankkeen kautta pyörittämään tätä hommaa. Kaupungillekin oli edullisempi, kun tuli ulkopuolisella rahalla hankerahoituksen kautta.

Kolme neljästä kaupungista, jokaisessa kunnassa oli kumppanuuspöytää lähdetty rakentamaan erinäisten hankkeiden avulla. Kun hanketyö oli loppunut ja tallainen uudenlainen työkalu oli todettu jo hankevaiheessa hyvin toimivaksi, haluttiin sitä ehdottomasti jatkaa jokaisessa kunnassa. Pöydät on perustettu 2018–2021 välillä.

H1 Sitran toimesta lähti alun perin liikkeelle ja sitten tosissaan siihen liittyen tuli se valtuustoaloite, että kehitetään, että vaikka ei hankkeeseen päästy niin kehitetään silti ja sitten se oli se sysäisevä voima, jonka takia lähdettiin pilottiin.

Jokainen haastateltava kertoi, että osallisuus ja aktiivisuus oli kumppanuuspöydän avulla lisääntynyt. Positiivisena nähtiin myös yhteisöllisyys ja sen edistäminen tämän avulla, sillä se on vaikuttanut kunnassa ihmisten hyvinvointiin. Osallisuustyö täydentää sekä uudistaa nykyistä hyvinvointijärjestelmää. Se yhdistää asukkaat, paikalliset palvelut, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin parhaimmillaan (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2021). Jokaisen ihmisen on voitava toimia tässä yhteiskunnassa tasaveroisina jäsenenä ja olla mahdollisuus osallistua elinympäristöään, yhteiskuntaa tai globaaleja asioita koskevaan vaikuttamiseen taustoista tai asemastaan huolimatta (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2023).

4.1.1 Osallistujien mukaan saaminen

Kumppanuuspöytätoiminta mahdollistaa siis asukkaiden osallistumisen oman alueensa asioiden kehittämiseen ilman sitoutumista mihinkään yhdistykseen tai kunnallispolitiikkaan. Kumppanuuspöytiin osallistujia saatiin alkuun kerättyä hieman eri tavoin. Toisissa kunnissa tiedotettiin sosiaalisessa mediassa, lehdissä sekä kunnan sivulla, kun taas yhdessä kunnassa menttiin konkreettisesti kohtaamaan ihmisiä, keskustelemaan, ideoimaan sekä tiedottamaan tällaisesta mahdollisuudesta sekä työkalusta.

H2 Riippuen aiheesta ja sen kiinnostavuudesta. Kumppanuuspöytä vaatii jalka sekä käsityötä jotta saadaan mainostettua. Meillä on myös kulttuuri hyvinvoinnin kumppanuuspöytä toisena. Se on taiteen ja kulttuurin hyödyntämiseen lähinnä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

H4 Haluttiin lähteä sitä viemään enemmän tämmöisen kansalaisvaikuttamisen suuntaan. Ja yksi työntekijä lähti tuonne torille sitten keräämään ihmisiltä ajatuksia, että mitä te haluaisitte. Sitten hänellä oli ihan oikea katiska ja siellä tämmöisiä kalan muotoisia muistilappuja, joihin sitten sai ihmiset kirjoittamaan juttuja, että tämmöisiä he haluaisivat ja kiersi pitkin näitä pitäjiä ja kyliä ja sai satoja ehdotuksia, että pitää voisi tehdä.

Kumppanuuspöytiin on kunnissa saatu osallistujia melko samanlailla monikanavaisesti tiedotettuina. On kuitenkin selvää, että osallistujamäärä vaihtelee aiheen kiinnostavuuden mukaisesti. Jokaisesta haastattelusta kävi ilmi se, kuinka tärkeää on panostaa jo heti alkuvaiheessa tiedottamiseen niin, että se olisi mahdollisimman selkeää sekä tiedottaminen olisi mietitty niin, että saataisiin tavoitettua mahdollisimman montaa eri-ikäryhmistä.

H4 Siinä oli sitä sosiaalisessa mediassa tiedottamista. Lehdistö oli mukana tietysti kertomassa, että nyt on tämmöinen juttu menossa ja alulla ja että osallistukaa. Mahdollistettiin se matalan kynnyksen tavallaan mukaan tulo.

H3 No tietysti hyvällä tiedotuksella ja sitten meillähän on niinku se systeemi sillä tavalla että, kun mä laitan siitä mainokset someen kuin tonne lehteen, niin siinä lukee silleen että 2 viikkoa ennen kumppanuuspöytää niin ne kysymykset ja aiheet pitää laittaa meidän kuntamme kyläyhdistykselle.

4.1.2 Kumppanuuspöydän rakennusvaihe

Jokaisessa haastattelussa nousi hyvin samanlaiset asiat pinnalle pöydän rakentamisvaiheesta. Erittäin tärkeää on, että konsepti on selvä jokaiselle ja alussa sovitaan yhteiset pelisäännöt sekä kirjataan kaikki nousseet asiat ylös.

H1 Sovitaan niinku tietynlaiset pelisäännöt ja miten ja valitaan puheenjohtaja muut ja sitten alkaa vasta tavallaan se työskentely,

H4 Konsepti täytyy olla siinä selvä, että millä tavalla sitä halutaan viedä eteenpäin sekä selvittää ja päättää siitä minkälainen budjetti meillä on käytettävissä ja sehän se täytyy määrätä heti alkuun, että kuinka paljon kunta haluaa käyttää rahaa siihen.

Saukkonen (2023) kertoo, että olemalla tekemisissä toistensa kanssa mielekkäissä toimissa ja tehtävissä ihmiset alkavat nähdä erojen lisäksi myös heitä yhdistäviä tekijöitä ja alkavat sa-

manaikaisesti kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta. Optimaalista on myös se, jos yhdessä toimimalla voitaisiin saavuttaa yhteisiä tavoitteita ja jos sosiaaliset normit sekä pelisäännöt kannustavat yhteydenottoon ja yhdessä tekemiseen.

H2. Täytyy jatkuvasti muistaa, että pöytä on vuoropuhelua ja kehittämistä. Kumppanuuspöydät olisivat parhain järjestetää ennemmin kylätaloilla kuin kaupungintalolla. Ihmiset tulevat helpommin silloin paikalle.

Esiin nousi useaan otteeseen markkinoinnin sekä tiedottamisen tärkeys. Usein viestintä määrittellään informaation ja tiedon vaihdoksi, se on kuitenkin paljon muutakin. Se on vuorovaikutusten rakentumista, yhteisöllisyyden luomista, vaikuttamista sekä yhteyksien ylläpitämistä. (Koskela, Nissilä, Nuopponen,2023)

H3Hyvä markkinointi sekä tiedottaminen tärkeää. Mä teen aina pöydittäin asialistat kylien ehdotuksista ja mainostan jo etukäteen niitä, jotta ihmiset tietävät jo vähän ennakkoon mistä siellä jutellaan ja sitten haastan johtajat sinne vastaamaan kysymyksiin.

H1 Aina kun tulee syöte kuntalaisilta tai yhdistykseltä tai joltain, niin sitten me käynnistetään aina eri aiheen ympärille, että kun toiset käyttävät sitä sillä lailla, että vaikka kylät kokoontuvat säännöllisesti kumppanuuspöytäan, mutta meillä pitää aina olla joku aihe, minkä ympärille kokoonnutaan. Haluttiin nimenomaan kehittää yksi väline kuntalaisten osallistamiseksi.

4.1.3 Mitä käytettiin apuna pöydän rakentumisessa?

Kumppanuuspöytien rakentamisvaiheessa oli otettua mallia muista kunnista, missä se oltiin havaittu hyvin toimivaksi. Kunnat olivat saaneet tarvittavaa tietoa joko pöytien käyttäjiltä tai perustajilta tai vaihtoehtoisesti kuntaliitosta on tultu kertomaan pöydän toiminnasta ja mitä hyötyä siitä kuntaan voisi olla.

H1 Meillä oli pilotissa kuntaliitosta joku kertomassa esimerkkejä, miten pöytää käytetään ja miten sitä voisi eritavoin käyttää.

H4 Otettiin toisen kunnan kumppanuuspöydästä mallia, jossa kokoonnutaan tietyn väliajoin ja siellä tuodaan esille tällaisia kehittämistarpeita ja ajatuksia ja niitä sitten keskustellaan ja katsotaan, että mitä tehdään. Sieltä se lähti ja sitten muokattiin sitä meidän tarpeisiimme.

4.2 Miten pöytä toimii parhaiten

Kumppanuuspöytä toimii parhaiten, kun mahdollistetaan erilaiset vastaustavat joko anonyymisti, sähköisesti, reagoimalla emojiilla, puhumalla tai kirjoittamalla. On hyvä tiedostaa, että yksi tapa ei välttämättä ole lainkaan tehokkain. Mitä enemmän on vaihtoehtoja sen paremmin, saadaan ihmisten mielipiteet kuuluviin ja näin ollen osallisuus vahvistumaan. Myös monilla vaihtoehdoilla turvataan sitä, että vain äänekkäimmät ei puhu. Sillä se on noussut esiin yhtenä haasteena.

H2 Ollaan käytetty paljon sähköisiä alustoja vastaamiseen. Esitykset täytyisi olla sellaisia, että ne mahdollistavat vuorovaikutteisuuden ja se, että niistä asioista mitä pöydässä puhutaan ja mistä etenkin sovitaan niin ne sopimukset sitten ehdottomasti pitää.

H4 Omattaisiin hyvät peruslähtökohdat, toimitaan niin, että se keskustelu on selaista, että asukkaat saa sanoa mielipiteensä ja ilmaista ajatuksiaan siitä, että miten meidän ympäristöämme pitäisi kehittää ja se että budjetti kohdistetaan silleen, että siinä on tasapuolisesti huomioitu kaikki. Käytettiin alussa anonymiteettia, jotta ihmiset lähtisivät helpommin mukaan esittämään ajatuksia.

Pöydän vetäjällä on todella suuri rooli siitä, että pöydän toiminta pyörii niin kuin täytyy ja osallistujat voivat vapaasti tuomitsematta kertoa ideansa.

H1 Täytyy pitää huoli siitä, että kaikki pöytään osallistujat ovat tasa-arvoisia, että tää ei ole niinku kunnan eli että kunta vetää ja muut vikisevät niin sanotusti.

H3 Sinne pitää olla tietenkin ihmisiä vastaamaan niihin kysymyksiin ja meidän teemme joka kerran niin että käydään aina edellisen kumppanuuspöydän muistio läpi ja katsotaan miten siinä esiin nostetut asiat ovat edenneet. Tarkastetaan, onko ne edennyet ja mitä niille on tapahtunut ja vasta sitten ruvetaan käymään niitä tavallaan uusia esitettyjä asioita.

Kumppanuuspöytiä kunnissa toimi yhdestä viiteen pöytään. Jos kunnassa on monia pieniä kyliä, on silloin järkevää järjestää jokaiselle kylälle oma pöytä. Koska vaikka asukkaat asuvat samassa kunnassa, voi silti kyläkohtaisia eroja olla, jossa on erilaisia haasteita. Jokaisessa kunnassa pöydät toimivat muutaman kerran vuodessa, usein keväisin sekä syksyisin.

4.3 Viestintäkanavat

Viestinnällä on ollut suuri merkitys kumppanuuspöytien osallistujamääriin. Lehtimainokset sekä Facebook ryhmät tavoittavat parhaiten kuntalaisia.

H4 Kyllä se tänä päivänä tuo painettu lehti on edelleen se mistä ihmiset parhaiten sen löytää sen asian.

H2 Ilmoitetaan aina paikallislehdessä, se osan porukasta saa liikkeelle. Käytetään myös Facebookia ja instaa sekä paikallisia ryhmiä.

H3Kaupungin oma netti ja sitten käytetään Facebookia, Instagramia ja sitten meillä on täällä paikallinen lehti, joka jaetaan jokaiseen talouteen niin siihen aina laitetaan niinku mainoksen.

Monikanavainen viestintä on tärkeää osallistujien saamisen kannalta, silloin pöytä toimii parhaiten ja siitä saa kaiken sen tuoman hyödyn irti. Myös perinteinen henkilökohtainen paperimainonta on tavoittanut hyvin kuntalaisia. On myös hyvin oleellista, että pöydässä käytyt asiat ja sovitut toimenpiteet kirjataan ylös ja niistä saadut aikaansaannokset. Sillä tavoin pysytään perillä, mitä kaikkea kunnassa ollaan saatu tehtyä yhteisen hyvän edistämiseksi.

H2 Me on lähetetty pdf kutsut kyläyhdistyksille ja toisinaan olen tulostanut ja sitten on jaettu postilaatikoihin ja kylien ilmoitustaululle laitettu mainoksia. Kaikista parhaiten on toiminut paperilappujen jakaminen.

H1 Somea ollaan käytetty ja sit jokainen kumppanuuspöytä saa oman nettisivun ja siellä kirjataan ylös missä mennään ja mitä joka tapaamisessa päätettiin. Se on niinku avointa ja julkista. Facebook-ryhmät kuitenkin vilkkaimpia.

Haastatteluissa tuli hyvin moneen kertaan jokaiselta haastattelussa olevalta selvä näkemys siihen, että monikanavainen tiedotus on äärimmäisen hyvä ja tärkeä keino saada ihmisiä paikalle kumppanuuspöytään. Mainonta lisäisi tunnettavuutta, vaikuttaisi mielikuviin sekä aktivoisi osallistumaan. Hyvä mainos tulisi olla informatiivinen, huomiota herättävä, mukaansatempaava, mieleenpainuva sekä riittävän yksinkertainen (Opetushallitus 2024).

4.4 Mitkä asiat ovat edesauttaneet pöydän rakentumisessa?

Aktiivinen osallistuminen toimintaan ja mielenkiinnon pysyminen on ollut ajoittain haasteellista. Kumppanuuspöydän rakentumiselle se on etu, jos saadaan kuntalaiset innostumaan heti alussa toimintaan mukaan.

H1 No siellä on aina olennaista, että sinne saadaan aktiivisia ihmisiä.

H3 On ollut hyvä luottamushenkilöitten tuki. Valtuusto ja hallituksen puheenjohtajan aktiivinen mukanaolo on edesauttanut todella paljon. On ollut hyvä yhteistyö ja yhteinen tahtotila kehittää kuntalaisten osallisuutta.

Jokaisesta haastattelusta nousi esiin se, että kumppanuuspöydän pitäjällä eli puheenjohtajalla on todella tärkeä rooli. Puheenjohtaja vastaa työskentelyn ohjaamisesta, menettelytapojen oikeellisuudesta sekä päätöksenteon sujumisesta. Puheenjohtaja valmistautuu valmistelemalla esityslistat sekä laatii pöytäkirjat. Esityslistat toimivat ennakoilmoituksina tulevista kokouksista, sekä ne sisältävät listan käsiteltävistä asioista. Pöytäkirjat dokumentoivat kokouksessa tehdyt päätökset ja niiden perustelut. (Jyväskylän yliopisto. s.a.) Puheenjohtaja voi siis toimia koko kauden tai vain yhden istunnon ajan, se päätetään yhteisesti kumppanuuspöydässä.

H1 Meillä on jokaiselle kumppanuuspöydälle yksi puheenjohtaja, joka vie sen prosessin alusta loppuun.

4.5 Kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen

Kumppanuuspöytien tuoma hyvinvointi nousi jokaisessa haastattelussa esiin positiivisella ja merkittävällä tavalla. Selvää on se, että ihmisten hyvinvointi on edistynyt ja tuonut mukanaan osallisuuden kokemuksen lisäämistä. Ihmiset ovat päässeet vaikuttamaan oman kunnan asioihin ihan vain omina itsenään kunnan jäsenenä.

H4 Kumppanuuspöydällä on ollut iso merkitys sillä tavalla, että just nämä pienet asiat mihin toimitoja on saatu kohdistettua, niin on virkistänyt.

H2 Siellä saa esitettyä omia toiveita ja sitä kautta saadaan niitä perille. Tulee monille varmasti se tunne, että voidaan vaikuttaa oman kylän asioihin.

Kuntalaiset ovat olleet iloisia siitä, että heitä on kuultu. Luottamus on noussut sillä, jos asioista on päätetty, on ne hoidettu.

H1 Me on saatu aikaiseksi paljon kivoja juttuja. Positiivista, että kuntalaisilla on veto oikeus rahoituksesta, ja saavat itsenäisesti päättää mihin rahaa käytetään sekä tietenkin ne, jotka siihen osallistuu, niin siinä tulee se osallisuuden kokemus, joka lisää itsessään hyvinvointia.

Palaute on ollut aina pääpiirteittäin osallistujilta hyvin positiivista. On kuitenkin myös noussut kehittämisideoita siitä mitä pöydän toiminnassa voitaisiin parantaa. Esimerkiksi asioista mitä kumppanuuspöydän avulla on saatu aikaiseksi, olisi hyvä tiedottaa näkyvästi. Haasteena on ajoittain ollut kuitenkin se, että paikanpäälle ei saada toivottua määrää ihmisiä.

H2 Kumppanuuspöytä on vapaa tapa keskustelulle, siellä on vaihtuva kokoontumispaikka, tiedotus, kokoustentiheys, asia lista etukäteen, mahdollisuus tuoda asioita esiin, kaupungin tiedotus.

H3 Palaute mikä tulee kyliltä, niin on tosi hyvää. Toivovat, että kumppanuuspöytä jatketaan, koska kokevat tulevansa kuulluksi.

4.6 Hyödyt ja haitat

Kumppanuuspöydistä on hyödytty todella paljon. Niiden ansiosta ihmiset ovat lähentyneet sekä tutustuneet keskenään. Pelkät kumppanuuspöytäistunnot ovat laittaneet kuntalaiset ideoimaan, luomaan ja toteuttamaan yhteisesti. Vanhat toiminnat on saatu herätettyä uudelleen eloon ja luontokohteita on uudistettu. Sekä paljon muuta pientä kuin isoakin. Kumppanuuspöytätoiminnalla tosiaan saa paljon aikaiseksi.

H4 Ollaan perustettu 10 reikäinen frisbeegolfrata. Sitten on tämmöisiä retkeilyalueiden kunnosta ja luontopolkujen opasteita sekä uimala laitureita ostettu tai kunnostettu sekä toria somistettu kukilla ja kaikkea muutakin.

H3 Näihin neljään taajamaan hankittiin ilmaiset soutuveneet. Ihmiset voi kirjastolta hakea avainta ja vuokrata ilman mitään maksua ja myös sitten luistelukentille tuli katokset pöydän rahalla.

H1 Pajatoiminta, joka hiipui muun muassa tilaratkaisujen takia, niin se toinen pöytä lähti etsimään tapoja, miten saadaan käynnistettyä nuorille tätä pajatoimintaa uudestaan ja niin ne ihmiset sitten, jotka siellä osallistuivat, niin ne löysi yhdeltä yrittäjältä uuden hallitilan se saatiin käynnistymään uudestaan. Tällä hetkellä luontokohteiden saavutettavuutta parannetaan ja kartoitetaan sekä tehdään uusia opasteita sinne.

Jokaisessa kunnassa on huomattavissa, että ihmiset ottavat nyt helpommin yhteyttä sellaisten asioiden tiimoilta, mistä voitaisiin kumppanuuspöydässä keskustella. Kuntalaiset haluavat vaikuttaa.

H2 Nyt on hyvät välit sinne kuntalaisiin ja itse tykkään siitä et sieltä otetaan helpommin yhteyttä. Jos kuntalaisilla on jotain mielenpäällä uskaltavat ottaa yhteyttä ja tietävät että sitten alkaa tapahtua. Ihmiset pääsevät vaikuttamaan.

H3 Osallisuustyö on noussut. Ihmiset on kiinnostuneita ja haluaa osallistua erilaisiin toimintoihin. Haluavat olla osallisia ja osallistua, niin minusta se kertoo siitä, että me on jotenkin tässä kumppanuuspöytäien kautta ihmisille saatu se vahvuus, että niiden mielipiteillä on merkitystä.

Osassa kunnissa myös hallitusten puheenjohtajat olivat aktiivisia toimijoita kumppanuuspöydissä. Haastattelujen avulla nousi esiin se, että sitä kuntalaiset haluavat ja se myös todella innostaa lähtemään mukaan, jos kunnantalolta on ihmisiä mukana.

H3 Mä oon siitä ollut kauhean iloinen, että meidän valtuustomme ja hallituksen puheenjohtaja on kyllä oikeasti aidosti mukana, että se on minusta edesauttanut tosi paljon tätä työtä. He vievät suorat viestit sinne päätäntäelimiin.

H2 Kumppanuuspöydissä on ollut myös välillä koko kunnan johtoryhmä paikalla, joka on osaltaan näyttäytynyt positiivisena. Jos kaupunginjohtaja on paikalla niin kuntalaiset tykkäävät kovasti.

Pöytien toiminta ei ole missään kunnassa toistaiseksi vielä muuttunut mitenkään. Kun käytetään tarpeeksi aikaa jo rakennusvaiheessa, ei sitä tarvitse heti lähteä kehittämään tai muuttamaan. Ihmisillä kestää myös aikaa sisäistää sekä ymmärtää mitä tämä uusi työkalu kunnassa nyt tarkoittaa ja mitä mahdollisuuksia siinä on.

H2 Ehkä tää on nyt semmonen, et nyt vasta tähän on totuttu.

H3 Ei varmaan olennaisesti, tällä hetkellä ei ole mitään kehitystarpeita.

Haastatteluista oli havaittavissa, että tällä hetkellä ollaan hyvin huolestuneita kuntien taloudesta ja siitä, miten se vaikuttaa kumppanuuspöytä työskentelyyn, jos rahoitusta toimintaan ei saada. Kumppanuuspöytiä ei ole järkevää olla rahoittamatta, sillä kun miettii sen tuomia positiivisia vaikutuksia kokonaisvaltaisesti, niin voidaan todeta, että se antaa enemmän kuin ottaa.

H1 Jännittää nyt tiukat talousajat. Hankaloittaa, koska kaikki ideat vaativat yleensä rahoitusta, että ne pystytään toteuttamaan, että sitten olisi hirveän homma lähteä sitten etsimään rahoitusta jotain muuta kautta.

H2 Voi olla, että nyt kunnat alkavat säästämään järkyttävästi, katotaan mitä sieltä budjetista löytyy.

4.7 Omat kokemukset

Kumppanuuspöydän positiivisina puolina koettiin mahdollisuus keskusteluun, suoran palautteen ja kehittämisideoiden antamiseen sekä saamiseen kunnan hallinnon, järjestötoimijoiden sekä tavallisten kuntalaisten välillä. Tärkeäksi koettiin etenkin yhteisen toiminnan suunnittelu yhteisesti.

H1 Mä tykkään kovasti. Musta se on aitoa kuntalaisten osallistamista ja hyvin hedelmällistä.

H2 Oon tykännyt hirveästi. Tätä on ollut kivaa pitää. Tykkään olla ihmisten kanssa tekemisissä ja kohdata kyläläisiä. On ollut kivaa olla moderoimassa tätä.

H3 Ehdottomasti hyvä toimintamuoto sekä hyvä toiminta menetelmä. Kuntalaiset ovat valtava voimavara, siis heillähän on kauhean rakentavia ja hyviä mielipiteitä.

H4 On ollut hyvä systeemi. Mun mielestä se on toiminut hyvin, kun vaan on järkevä suunnitelma ja on joku oma rahoituskuvio. Tärkeää on, että ymmärretään, miten paljon tässä työkalussa on mahdollisuuksia.

Kumppanuuspöydässä koettiin tärkeäksi, että siellä kuultiin paikallisia ihmisiä. Pöydän toimintaan panoon täytyy käyttää aikaa, jotta kumppanuuspöytätoiminta saadaan käyntiin ja integroitumaan kuntaan. On myös hyvä tiedostaa se, että kun aletaan rakentamaan aivan uudenlaista asiaa johon kuntalaiset täytyisi saada osallistuttua, on hyvä pitää ainakin alussa osallistuminen mahdollisimman helppona. Anonyymiys on erittäin hyvä vaihtoehto alkuun esimerkiksi asioista äänestettäväksi, silloin kynnyks osallistumiseen on todella paljon pienempi. Anonyymi vastaaminen voi myös antaa ihmisille vapauden ilmaista itseään avoimemmin ja rehellisemmin. Anonyyminä voi myös tuntea olonsa paljon turvallisemmaksi jakaa mielipiteitä sekä kokemuksia, tämä usein edistää avointa keskustelua ja mahdollistaa erilaisten näkökulmien esiintuonnin.

H2 Vastaavalle viranhaltijalle niin tähän saa ja täytyy käyttää aikaa. Ensinnäkin kun keksit aiheen, koordinoit mahdolliset alustajat ja markkinointimateriaaleihin.

H4 Pitää olla niinku niin helppo laittaa sinne niitä juttuja eteenpäin ja esittää niitä asioita, että se voi olla jopa alkuun tämmöinen ihan anonyymi ja kannattaakin olla

Rantasalmen kuntastrategiassa on myös kuvattu esimerkiksi asukastyytyväisyys, jonka päämääränä on elävä kunta sekä viihtyisä kuntakeskus. Tapahtumien, kohtaamisten sekä asumisen ja palvelujen keskipisteenä. (Rantasalmi 2022).

Kuntastrategia on hyvin tärkeä, sillä se auttaa kuntaa suunnittelemaan sekä toteuttamaan pitkän aikavälin tavoitteitaan. Strategia auttaa kuntaa siis keskittymään tärkeisiin asioihin kuten juuri kuntalaisten hyvinvointiin. Kuntastrategia auttaa kuntaa tekemään päätöksiä, jotka perustuvat pitkän aikavälin visioon ja tavoitteisiin.

H3 Meidän kumppanuuspöytämeihän tukee myös kuntastrategiaa. Siellähän lukee, että pidetään koko kunta asuttuna ja hyvinvoivana. Tämähän on aivan loistava tapa myös toteuttaa sitä kuntastrategiaa. Musta on tosi tärkeätä, että tämä on osa ihmisen hyvinvointia. Kuntalaiset voivat oikeasti vaikuttaa ja olla osallisena kunnassa kaikenlaisiin palveluihin ja toimintoihin.

4.8 Yhteydenpito osallistujiin

Yhteydenpito kumppanuuspöydässä on tärkeää monista eri syistä. Se auttaa varmistamaan, että kaikki osapuolet pysyvät tilanteista ajan tasalla ja näin ollen voivat jakaa tietoa, ideoita sekä resursseja. Yhteistyö ja avoin kommunikointi edistävät luottamusta ja ymmärrystä eri osapuolten väillä. Yhteydenpito mahdollistaa ongelmien ratkaisemisen ja päätöksenteon yhdessä, mikä parantaa pöydän toimivuutta ja tehokkuutta. Haastatteluista nousi ylivoimaisesti tärkeänä asiana muistuttaminen. Muistutus pöydän ajankohdista sekä siihen liittyvästä sisällystä on erityisen tärkeää, jotta pidetään kuntalaiset ajan tasalla.

H1 Täytyy jatkuvasti muistuttaa.

H2 Monikanavaisesti ja muistuttamalla sekä ajoissa kannattaa olla liikenteessä.

H3 Mä somessa laitan julkaisun ja sitten kyläyhdistykselle laitan sähköpostia, ja me käytämme lehden palstoja hyväksi.

H4 Ilmoitettu sivuilla, että nyt on tulossa sitä tätä ja kumppanuuspöytien rahoilla on tehty viimeksi tätä ja tuota. Meillä voi myös ottaa suoraan hanketyöntekijää yhteyttä tai sitten niinku nyt kaupungilla niin siellä oli kaupungin kotisivuilla, on oma tällöinen lomake.

Kumppanuuspöytätoiminnassa on tärkeää tulla kuulluksi, koska jokaisella osapuolella on arvokasta tietoa ja näkemyksiä. Kun kaikki tuntevat, että heidän ääntänsä kuullaan ja se otetaan huomioon, edistää tämä avointa keskustelua, parempia päätöksiä, luottamusta ja parempia päätöksiä. Kun tämä on kunnossa, luo se, paremman yhteistyöilmapiirin, joka taas vahvistaa osapuolten sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

H3 On kauhean kivaa, että ihmiset niin kun kokevat, että ne voi mulle aika pienisäkin asioissa soitella ja niin näiden pöytien semmoinen hyvä pössis, että voidaan monella tapaa soittaa ja kysyä että tästäkin ja sitten mä osaan ainakin ohjata eteenpäin.

5 YHTEENVETO

5.1 Johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Rantasalmen kunnalle tietoa siitä, miten Rantasalmen kuntalaiset saataisiin keskinäiseen vuorovaikutukseen sekä kuinka osallisuutta voitaisiin lisätä kumppanuuspöytämallin avulla. Tarkoituksena on saada kuntalaiset yhteen yhteisen pöydän ääreen. Tämä tukisi yhteisöllisyyttä, yhteneväistä päätöksentekoa sekä vuorovaikutusta. Näiden toteutuessa, kunnassa pystyttäisiin vaikuttamaan kuntalaisten hyvinvointiin positiivisesti.

Kumppanuuspöydästä on hyvin vähän tutkimuksellista tietoa, joten tässä opinnäytetyössä oli tarkoituksena selvittää muiden kuntien toimivia kumppanuuspöytä malleja, jonka avulla Rantasalmen kunnalla olisi hyvät lähtökohdat lähteä rakentamaan omaan kuntaan kumppanuuspöytä.

Haastatteluiden avulla sain selvitettyä kokemuksien kautta, kuinka kumppanuuspöytä täytyisi lähteä rakentamaan. Sain tiedon siitä, mitä täytyisi välttää ja mihin tulisi kiinnittää huomiota. Positiivista oli se, että vaikka kunnat olivat eri puolilla Suomea, silti kumppanuuspöytien pääpiirteet olivat hyvin samankaltaisia. Kumppanuuspöytä toiminnan rakentumiselle keskeisimpinä asioina nousi viestintä, tasa-arvo, yhteiset pelisäännöt, osallistaminen, budjetointi.

Rantasalmen kunnassa on hyvin paljon pieniä kyliä, yhteensä 31. (Rantasalmi, 2024) Olisi tärkeää kartoittaa kylien toiveet sekä ajatukset. Kun kyliä on paljon, kumppanuuspöytiä tulisi rakentaa kyläkohtaisesti. Vaikka kuntalaiset asuvat samassa kunnassa, ei välttämättä aiheet ja tarpeet ole siltikään lainkaan samanlaisia kunnan sisällä. Kylillä tulisi olla omat pöydät, sekä keskustassa yhteinen. Tällä tavoin voidaan saavuttaa parhain mahdollinen työkalu osallistumisen tueksi.

Kun kumppanuuspöytä lähdetään kunnassa rakentamaan, täytyy tiedottaa jokaisessa kanavassa, jotta kuntalaiset ymmärtävät mistä on kyse ja saadaan osallistujia paikanpäälle. Kumppanuuspöydälle olisi hyvä laatia budjetti, jotta pöydän käyttäjät voivat suunnitella mihin rahaa voidaan käyttää. Tämä auttaa pöydän toiminnassa ja sen myötä lisää innokkuutta ja aktiivisuutta, kun voidaan konkreettisesti toteuttaa asioita.

Alussa vaaditaan uudenlaista heittäytymiskykyä sekä ajattelua kaikilta osapuolilta, jotta toiminta saadaan käyntiin ja sen myötä kiinnitettyä se kuntaan.

Kumppanuuspöydän vetäjän tehtävänä on luoda tapaamisiin avoin sekä myönteinen ilmapiiri. Keskustelun tasavertaisuus ja sen ohjaaminen on iso osa pöydän toimintaa.

Kukaan haastateltava ei sanonut mitään negatiivista pöydän toiminnasta, ainoastaan suositeli ja kehui pöydän tuomia positiivisia vaikutuksia. Kunnissa on koettu, että kumppanuuspöydät olisivat lisänneet jokaisessa kunnassa ihmisten hyvinvointia. Etenkin niin, että nyt kuntalaiset kokevat tulleen kuulluksi sekä vaikuttamisen mahdollisuudet ovat lisääntyneet.

Kumppanuus ja kumppanuuspöytämalli ovat uudenlaisen toimintakulttuurin ja –tavan muotoja ja siksi tarvitaan lisää tutkimustietoa ja työmuotojen mallintamista, joiden avulla niiden omaksuminen ja käyttöönotto helpottuvat. (Kuntaliitto 2022). Kumppanuuspöytä on yksi suoran ja osallistavan demokratian malleista, jonka kautta parhaimmillaan saadaan toteutumaan edustuksellisen demokratian täydentyminen, osallistujien tasavertaisuus ja keskustelevan kautta uudenlaisia ratkaisumalleja kunnan elinvoiman ja kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistamiseen.

5.2 Opinnäytetyön arviointi ja luotettavuus

Opinnäytetyö on kokonaisuutena onnistunut. Prosessin aikana pääsin oppimaan paljon uudenlaisia asioita tutkimuksen teosta sekä siihen liittyvistä käytänteistä.

Hyvin tehdyssä tutkimusraportissa tekijä arvioi koko tutkimuksen luotettavuutta näkyvien tietojen avulla. Luotettavuuden osalta on hyvin merkittävää, että tuotos on edustuskelpoinen ja tarpeeksi suuri, vastausprosentti on riittävän suuri ja kysymykset tuottavat oikeita asioita sisältäen koko tutkimusongelman. (Heikkilä 2014,1.)

Tutkimuksessani vaiheet tulivat ilmi selkeästi. Tutkimukselle on tehty selkeä perustelu mitä on lähdetty tutkimaan ja mistä syystä. Haastattelurunko on ollut selkeä ja kaikille yhdenvertainen. Analysointitapa oli sisällönanalyysi tutkimusetiikka huomioiden. Haastatteluissa oma suoritukseni haastattelijana oli selkeä, sillä kerroin ennen haastatteluita minkälaisia kysymyksiä olen esittämässä ja etenkin sen, että mitä varten ja mikä opinnäytetyössäni on tarkoituksena. Halusin jo etukäteen painottaa sitä, että tarkoituksena olisi kerätä tietoa niin, että Rantasalmen kunta hyötyisi tästä mahdollisimman paljon. Tein kuitenkin selväksi, että haastateltavien vastaukset ovat täysin anonymoituja sekä ilmoitin milloin alan nauhoittamaan. Toin

esiin myös sen, että haastattelusta saadusta materiaalista ei käytetä mihinkään muuhun kuin tähän tutkimustyöhön ja työn valmistuttua poistan kaikki aineistot.

Tutkimusetiikka tarkoittaa vastuullisuutta eettisyyttä ja rehellisyyttä tutkimuksen teossa. Etiikka luokitellaan moraalisen toiminnan tukemiseksi ja yhteisöllisen toiminnan ohjeistamiseksi. Rehellisyys on yksi merkittävimmistä tekemistä asioista tutkimusta tehdessä. Hyvää ja vastuullista tutkimusta tehdessä tekijän on perehdyttävä tutkimusetiikkaan. (Mustajoki & Kohonen 2021).

5.3 Jatkotutkimus ehdotukset

Kumppanuuden rakentumisen perustana ovat säännölliset tapaamiset, joiden avulla opitaan tuntemaan paremmin osallistujia niin henkilökohtaisella tasolla kuin toimijatasolla.

Jatkotutkimusehdotukset ovat seuraavat:

1. Kumppanuuspöytätoiminnan käynnistäminen. Miten kumppanuus rakentuu, kun käynnistäjänä toimii kunnan viranhaltija?
2. Toteutuuko osallistujien tasavertaisuus ja säilyykö johtajuus neutraalina?
3. Osallistujien keskinäinen tutustuminen on keskeinen tekijä niin kumppanuuden rakentamisessa, että toimintamallin juurtumisessa. Mitkä toiminnalliset menetelmät tukisivat ja syventäisivät sitä?

LÄHTEET

Elinvoima s.a. Kuntaliitto. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/elinvoima> [Viitattu 13.12.2023].

Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Helsingin Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Tutkimustyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Viitattu 23.11.2023].

Heikkilä, T. 2014. Tutkimuksen luotettavuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.tilastollinentutkimus.fi/7.RAPORTOINTI/TutkimuksenLuotettavuus.pdf> [Viitattu 22.12.2023]

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakuri.finna.fi/> [Viitattu 23.11.2023].

Jaakkola, V.2018. Kumppanuuspöydän rakennusopas. Suomenkuntaliitto.PDF-dokumentti.Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1963-kumppanuuspoydan-rakennusopas> [Viitattu 20.10.2023].

Juhila, K. 2021a. Mitä on laadullinen tutkimus?: Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Tietoarkisto (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/> [Viitattu 20.10.2023].

Juhila, K. 2021b. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat: Teemoittelu. Teoksessa Tietoarkisto (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> [Viitattu 20.11.2023].

Kehittämisyhdistys mansikka. s.a. Kumppanuuspöytä. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://mansikkary.fi/lue-hankkeista/kirkonkylat-palvelukeskus-sina/kumppanuuspoyta/> [Viitattu 23.10.2023].

Koivula, R., Hakamäki, P., Lounamaa, A., Nieminen, V., Rautiainen, A., Saarelainen, T., Salenius, M., & Tuulari, S. 2022. Kunta hyvinvoinnin edistäjänä: Hyvinvoinnin moniulotteisuus lainsäädännössä ja kunta-asiakirjoissa. *Focus localis* 3,7. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://journal.fi/focuslocalis/arti->

Jyväskylän Yliopiston kielikeskus. 2023. Puheenjohtaja. WWW-dokumentti.

Saatavilla: https://kielikompassi.jyu.fi/uploads/document_userfiles/kokoustekn/kulku/osallist.htm [Viitattu 5.12.2023].

Koskela, M., Nissilä, N., Nuopponen, A. 2023. Viestinnän ammattilainen erikoisalojen maailmassa-Asiantuntijana asiantuntijätietoa välittämässä. Teoksessa Laapotti, T., Kääntä, L., Salmela, E., Rousi, R., Vakkuri, V., Eronen-Valli, M., Kannasto, E., Salojärvi, V., Sihvonen, T., Hirsto, H & Laitila, S. Vaasan yliopisto. 3–14. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-076-4> [Viitattu 1.1.2024].

Kumppanuuspöytä. 2022. Kehittämisyhdistys Mansikka Ry. Saatavissa:

<https://mansikkary.fi/lue-hankkeista/kirkonkylat-palvelukeskuksina/kumppanuuspoyta/> [Viitattu 11.12.2023].

Kuntalaki 10.04.2015/410.

Kuntaliitto. 2022. Osallisuus – kuntalaisten osallisuuden edistäminen.

WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/kuntajohtaminen-ja-digitalisaatio/demokratia-ja-osallisuus/kuntalaisten-osallisuuden-edistaminen> [Viitattu 20.10.2023].

Laita, S. 2022. Päättäjillä ja kansalaisilla eri käsitys houkuttelevista yhteiskunnallisista osallistumistavoista. Sitra. WWW-dokumentti. 14.07.2022. Saatavissa:

<https://www.sitra.fi/uutiset/paattajilla-ja->

[kansalaisilla-eri-kasitys-houkuttelevista-yhteiskunnallisista-osallistumistavoista/](#) [Viitattu 25.11.2023].

Maaseudun Sivistysliitto. 2021. Kuntakumppanuutta. Kunnilla jotka haluavat kuunnella kuntalaisiaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://msl.fi/osallisuus/kuntakumppanuutta/> [Viitattu 25.11.2023].

Maijanen, H. & Haikara, P. 2014. Kumppanuuskäsikirja. Näkökulmia monitoimijaisen yhteistyön kehittämiseen. Lappeenranta: Kaakkois-Suomen sosiaalialan ohjaamiskeskus julkaisuja A. 8:2014. [Viitattu 29.10.2023].

Mainos. 2024. Opetushallitus. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/median-maailma/tulkintojen-avaruus/mediaesitysten-tulkintaa/mainos> [Viitattu 22.2.2024].

Maioinen, K & Antila, A. 2018. Miten johdetaan hyvinvoinnin edistämistä kunnissa? Uutta ARTTU2-ohjelmasta nro 4/2018. Suomen kuntaliitto. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1913-miten-johdetaan-hyvinvoinnin-edistamista-kunnissa-arttu2-tutkimusohjelman> [Viitattu 15.12.2023].

Mustajoki, H. & Kohonen, I. 2021. Mikä ihmeen tutkimusetiikka? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/mikaihmeen-tutkimusetiikka> [Viitattu 12.11.2023]

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [Viitattu 13.5.2023].

Opetushallitus. 2024. Mainos. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/median-maailma/tulkintojen-avaruus/mediaesitysten-tulkintaa/mainos> [Viitattu 20.12.2023].

Osana s.a. Osallisuus luo hyvää ja saa muutosta aikaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://osana.fi/osallisuus/> [Viitattu 26.10.2023].

Paronen, E., Rissanen S., Taskinen H. & Laulainen S. 2017. Kunnat hyvinvoinnin edistäjänä – hyvinvoinnin edistämisen näkökulmia ja malleja. Teoksessa Tulevaisuuden kunta. Toim. Nyholm, I., Haveri, A., Majoinen, K. & Pekola-Sjöblom, M. ACTA nro 264. Helsinki: Suomen kuntaliitto. 336–350. Saatavissa: <https://journal.fi/focuslocalis/article/view/119632> [Viitattu 20.11.2023].

Puheenjohtaja s.a. Jyväskylän yliopisto kielikeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://kielikompassi.jyu.fi/uploads/document_userfiles/kokoustekn//kulku/osallist_virk_pj.htm [Viitattu 25.2.2023].

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibslibrary.com/reader/9789517685030> [viitattu 4.12.2023].

Pyykkölä, M. & Vuorensola, M. 2018. Kuinka johtaa elinvoimaa? – Viiden kaupungin tapaustutkimus elinvoiman määrittelystä, organisoinnista ja johtamisesta. Suomen kuntaliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1941-kuinka-johtaa-elinvoimaa> [Viitattu 25.10.2023].

Rantasalmi. 2022.Kuntastrategia. PDF-dokumentti. Saatavilla:
Lahden kaupunki. 2023. Kumppanuuspöydät- uusi tapa vaikuttaa Lahdessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.lahti.fi/kaupunki-ja-paatoksen_teko/osallistu-ja-vaikuta/osallisuusmalli/kumppanuuspoydat/ [Viitattu 25.10.2023].

Rantasalmi. 2024. Tietoa kunnasta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.rantasalmi.fi/tietoa-kunnasta/> [Viitattu 4.3.2024]

Sallinen, S.(toim.) 2017. Elinvoimainen kunta. Suomen kuntaliitto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://docplayer.fi/5558905-Sini-sallinen-toim-elinvoimainen-kunta.html> [Viitattu 25.10.2023].

Saukkonen,P. 2023. Sallitaan, kielletään, siedetään: yhteiset pelisäännöt moninaiseen yhteiskuntaan. Helsinki : Tankesmedjan Magma. Saatavissa: <https://www.finna.fi/Record/3amk.305218?sid=4211240121> [Viitattu 20.2.2024].

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/terveyden-edistaminen> [Viitattu 26.10.2023].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Mitä osallisuus on ja miten sitä edistetään? Youtube. Videoleike. Julkaistu 27.4.2022. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=U9qYvLSLgE> [Viitattu 5.12.2023].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Kaikki mukaan: kansalaisvaikuttamisen vahvistaminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/kaikki-mukaan-kansalaisvaikuttamisen-vahvistaminen> [Viitattu 20.11.2023].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden periaatteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet> [Viitattu 5.12.2023].

Tietoevry. 2024. Tietoevrycare. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.tietoevry.com/fi/care/> [Viitattu 15.3.2024].

Tietoevry Care. 2024. Kumppanuusmalli tuo kehittäjät ja käyttäjät saman pöydän ääreen- ”ensireaktion oli wau, minua kuunnellaan” Mustread. E-kirja. Saatavissa: <https://www.mustread.fi/artikkelit/kumppanuusmalli-tuo-kehittajat-ja-kayttajat-saman-poydan-aareen-ensireaktion-oli-wau-minua-kuunnellaan/> [Viitattu 14.3.2024].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi – Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/>. [Viitattu 20.11.2023].

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Lähtökohdat

- Miksi lähdettiin rakentamaan: Ketä/mitä varten?
- Milloin pöytä on perustettu?
- Miten kumppanuuspöytään on saatu osallistujia?

Rakennusvaihe

- Mitä pitää ottaa huomioon, kun pöytää käytännössä lähdetään rakentamaan?
- Mitä käytitte apuna, kun lähditte rakentamaan pöytää?
- Miten pöytä käytännössä toimii parhaiten?
- Mitä viestintä kanavia on käytetty ja mikä on parhaiksi havaittu ratkaisu?
- Mitkä asiat on auttanut/edesauttanut kumppanuuspöydän rakentamista?

Lopputulokset

- Miten kumppanuuspöytätoiminta on vahvistanut alueen asukkaiden hyvinvointia?
- Miten luodusta kumppanuuspöytämallista on hyödytty?
- Onko pöydän toiminta muuttunut vuosien aikana?
- Onko havaittu, että pöydän toiminnasta olisi jotain haittaa?
- Omat kokemukset?
- Kuinka eri sidosryhmät, jotka voivat osallistua pidetään ajan tasalla pöydän toiminnasta?